

5. Давидова О. Ю. Інноваційне управління розвитком підприємств готельно-ресторанного господарства: методологія, теорія і практика: монографія. Харків: Вид-во Іванченка І. С, 2018. 448 с.

6. Захарченко П. В., Жваненко С. А. Моделювання попиту та розширеного виробництва інноваційних курортно-рекреаційних продуктів. *Бізнес Інформ*. 2013. № 2. С. 64-68.

7. Зеленська О. О., Алешугіна Н. О. Роль інновацій в активізації розвитку рекреаційного господарства (на прикладі Поліського економічного району). *Чернігівський науковий часопис Чернігівського державного інституту економіки і управління*. Сер. 1 : Економіка і управління. 2011. № 2. С. 63-67.

8. Угоднікова О. І. Перспективи розвитку конкурентоспроможності на ринку туризму шляхом розробки інноваційних туристських продуктів. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2015. № 3. С. 56-60.

9. Влащенко Н. М. Інноваційні технології в ресторанному, готельному господарстві та туризмі: навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бектова, 2018. 373 с.

10. Кузьминчук Н. В. Інноваційний розвиток як складова формування конкурентоспроможності промислового підприємства: теоретичний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2014. Вип. 2. С. 11-16.

СТАВЛЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

*Бондаренко Д. С., Кононенко А. О., студенти
Науковий керівник: Шаповаленко Д. О., к. е. н., доцент
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Для дослідження сільського зеленого туризму як інструменту управління соціально-економічним розвитком країни необхідно спочатку відповісти на питання, що саме розуміється під поняттям «соціально-економічний розвиток». Які показники виступають індикаторами рівня розвитку та які фактори на нього впливають.

Термін «розвиток» широко використовується науковцями у соціальних та економічних науках у наступних словосполученнях: економічний розвиток, суспільний розвиток, соціально-економічний розвиток, сталий розвиток тощо. Під розвитком найчастіше розуміють процес, унаслідок якого відбувається зміна якості чогось, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого [1]. Проте якщо розглядати це поняття більш повно враховуючи що будь-яка система переживає у своєму розвитку як стадію розквіту так і стадію занепаду, слід розуміти розвиток просто як перехід від одного якісного стану до іншого, не обов'язково вищого.

Отже розвиток є якісною зміною яка характеризується: незворотністю, спрямованістю та закономірністю. Таким чином соціально-економічний розвиток є поняттям що відображає якісні закономірні зміни що відбуваються на стику двох сфер соціальної та економічної.

Рівень соціально-економічного розвитку тих чи інших територій традиційно оцінюється розміром ВВП, показниками використання природних ресурсів, сільськогосподарського та промислового виробництва.

Сільський зелений туризм є видом діяльності згідно з:

– Законом України «Про туризм» від 15.09.1995 р. № 324 він входить до переліку видів туризму, його розвиток є пріоритетним напрямком державної політики [31];

– Законом України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 р. № 742 визначено право особистих селянських господарств надавати послуги у сфері сільського зеленого туризму, проте зазначається, що це не є підприємницькою діяльністю [32].

Таблиця 1 – Теоретичні підходи до визначення сільського зеленого туризму

Джерело/Автор	Термін	Визначення
1	2	3
БирковичВ.І. [14]	сільський зелений туризм	специфічна форма відпочинку в приватних господарствах сільської місцевості з використанням майна і трудових ресурсів особистого селянського, підсобного або фермерського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості та культурної, історичної та етнографічної спадщини регіону
Михайліченко Г.І. [8]	сільський зелений туризм	туризм який проходить у сільському поселенні
Федорченко В.К. [12]	сільський туризм	один з видів екологічного туризму

1	2	3
Словник Медлика [9]	сільський туризм (ruraltourism)	вид туризму сконцентрований у сільських місцях, який передбачає розвиток транспортної інфраструктури, туристичних дестинацій та об'єктів, а також екскурсійної діяльності
Проект Закону України «Про сільський зелений туризм» [10]	сільський зелений туризм	відпочинковий вид туризму, що передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) та отримання ними послуг сільського зеленого туризму
Проект Закону України «Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність» [11]	аграрний туризм	виду туризму відпочинкового і пізнавального характеру, пов'язаного з використанням майна особистих селянських господарств, що передбачає здійснення агротуристичної діяльності під час тимчасового перебування туристів у сільській місцевості

Проте досі є не прийнятим проект Закону України «Про сільський зелений туризм», який дав би чітке визначення терміну «сільський зелений туризм», встановив хто є суб'єктами цього виду діяльності, які вимоги вони мають виконувати та інші правові питання. Тому першочерговою проблемою, яку необхідно вирішити для розвитку ринку послуг сільського зеленого туризму в Україні, залишається законодавче закріплення категорійного апарату, зокрема, визначення поняття «сільський зелений туризм», бо саме він, як об'єкт суспільних відносин, залишається поза межами правового регулювання. Також необхідно провести видову класифікацію сільського туризму.

Враховуючи все вище наведене можна запропонувати таке визначення: «сільський туризм» – це вид туризму, який зосереджений у сільській місцевості, організацією якого займається селянське господарство на базі приватного міні-готелю (садиби) або разом з веденням особистого селянського господарства з використанням власних та місцевих ресурсів, в тому числі ресурсів ПЗФ, з метою відпочинку та ознайомлення туристів із місцевою культурою та звичаями.

Література.

1. Аналітичний центр «Обсерваторія демократії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://od.org.ua/uk>.
2. Биркович В. І. Державне регулювання сфери туризму на регіональному рівні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец. 25.00.02 «Механізм державного управління» / Володимир Іванович Биркович. – Запоріжжя, 2007. – 21 с.

3. Биркович В.І. Сільський земельний туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України/ І.В. Биркович // Стратегічні пріоритети: Наук. збірн. – 2008. – № 1. – С. 138-143.

4. Біль М.М. Механізм державного управління туристичною галуззю (регіональний аспект): автореф. дис. канд. наук з держ. упр. / М.М. Біль. - Л.: Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2010. – 19 с.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – 7-е вид. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.

6. Гавран В.Я. Управління інвестиційною діяльністю в рекреаційно-туристичній сфері: автореф. дис. к.е.н.: спец. 08.02.03 / Гаврян Володимир Ярославович; Національний університет "Львівська політехніка". – Львів, 2002. – 34 с.

7. Гаврилюк О.В. Умови здійснення іноземного інвестування / О.В. Гаврилюк // Економіка України. – 1997. – № 8. – С. 14-18.

8. Гегель Г.В.Ф. Енциклопедія філософських наук : в 3 т. / Г.В.Ф. Гегель. – М.: Мысль, 1977. – Т. 1-3.

9. Гетьман В. І. Екотуризм чи екологічний туризм: теорія і реальність/ І.В. Гетьман // Рідна природа. – 2002. – № 3. – С. 24-29.

10. Гусев В.О. Парадигма сталого інноваційного розвитку України / В.О. Гусев, О.О. Мужилко // Економіка та держава. – 2011. – № 9. – С. 115-118.

11. Дрэйпер Д. Лошади и уход за ними: справочник / Д. Дрэйпер; пер. с англ. О. Белошеева. – Минск. : Белфаксиздатгрупп, 1997. – 256 с.

ФІНАНСОВА КРИЗА НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Ганзюк К. І., студентка

Науковий керівник: Ганзюк С. М., к. е. н., доцент

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Погіршення політико-економічної ситуації в країні, зумовлене, насамперед, воєнним конфліктом на Сході та анексією Криму, призвело до значних проблем у діяльності багатьох підприємств нашої держави. Більшість підприємств гостро відчувають нестачу власних фінансових ресурсів, складності залучення позикових коштів, накопичують значні суми кредиторської заборгованості, що призводить до погіршення їх платоспроможності або, навіть, до банкрутства.